

УДК 339.96
UDC 339.96

СТРАТЕГІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ
КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Заплітна Т.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Кудинова Д.І., Національний транспортний університет, Київ, Україна

STRATEGIES AND PECULIARITIES OF THE ACTIVITY OF INTERNATIONAL
CREDIT AND FINANCIAL ORGANIZATIONS IN UKRAINE

Zaplitna T.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Kudinova D.I., National Transport University, Kyiv, Ukraine

СТРАТЕГИИ И ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕЖДУНАРОДНЫХ
КРЕДИТНО-ФИНАНСОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УКРАИНЕ

Заплітна Т.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Кудинова Д.І., Національний транспортний університет, Київ, Україна

Міжнародні кредитно-фінансові організації займають особливе місце в системі інституцій, що здійснюють вплив на світову економіку та на міжнародні господарські зв'язки. Процес розвитку міжнародних кредитно-фінансових відносин історично характеризувався створенням розгалуженої інституціональної структури, до складу якої входять як глобальні (універсальні) (наприклад, МВФ, МБРР, МФК, МАР, БАГІ), так і регіональні кредитно-фінансові установи (наприклад, ЄБРР, МАБР та ін.).

Міжнародні організації можна розрізнити щонайменше за трьома базовими критеріями: членство держав, географічне охоплення, компетенція. Крім цих характеристик можна доповнити ознаками юридичного статусу, характеру діяльності, періоду функціонування та порядку вступу до організації (табл. 1) [1].

Таблиця 1 – Класифікація міжнародних організацій

Критерії класифікації	Типи організацій
Членство держав	Міждержавні (міжурядові)
	Недержавні
	Змішані
Географічне охоплення	Глобальні (всесвітні)
	Регіональні
	Субрегіональні
Компетенція (функціональне охоплення, спрямованість)	Універсальні (загальної компетенції)
	Спеціальні (вузької компетенції)
Характер повноважень (юридичний статус)	Міжнародні
	Наднаціональні
Характер діяльності	Регульовані
	Контрольні
	Координаційно-інформаційні
	Консультативні
Період функціонування	Тимчасові
	Постійні
Порядок вступу до організації	Відкриті
	Закриті

Якщо проводити дослідження саме діяльності міжнародних кредитно-фінансових організацій в структурі класифікацій всіх міжнародних організацій, то необхідно зазначити, що головними критеріями класифікації МФО (міжнародні фінансові організації) є умови членства, коло компетенції й учасників, характер повноважень. Характеристика основних видів міжнародних кредитно-фінансових організацій за основними критеріями класифікації наведена в табл. 2 [8].

Таблиця 2 – Характеристика основних видів міжнародних кредитно-фінансових організацій

Критерій	Види	Характеристика
За колом компетенції (функціонального спрямованістю)	- загальної - спеціальної компетенції	За цим критерієм МФО належать до організацій зі спеціальною компетенцією. Але певні риси міжнародних фінансових організацій притаманні також і організаціям загальної компетенції, а також організаціям іншої (нефінансової) спрямованості.
За умовами членства	- з відкритим - з закритим членством	До закритих організацій нових членів приймають тільки за запрошенням її засновників, а до відкритих - кожну державу, що підтримує принципи і статут організації.
За характером повноважень	- координаційного типу - з окремими наддержавними функціями - наддержавні МФО	МКФО координаційного типу – більшість установ ООН. МФО з окремими наддержавними функціями – МВФ, МБРР. Наддержавні – ЄЦБ.
За колом учасників	- глобальні - регіональні	До глобальних МФО належать Міжнародний валютний фонд, Група світового банку, Банк міжнародних розрахунків.

Дані, зазначені в таблиці 2, дають змогу зробити висновок, що окрім глобальних Міжнародних кредитно-фінансових організацій, у світі наявна значна кількість регіональних МКФО, до яких передусім належать регіональні банки розвитку, а також регіональні валютно-кредитні та фінансові організації (Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк тощо).

Міжнародні розрахунки включають розрахунки між державами, організаціями, фірмами, громадянами, які знаходяться на території різних держав. Сферу міжнародних кредитних розрахунків супроводжують базові проблеми: встановлення та регулювання співвідношення національної грошової одиниці до іноземних валют, вирішення незбалансованості розрахунків, опосередкування зв'язків між окремими суб'єктами в міжнародній економіці через міжнародну валютно-фінансову систему.

Комплекс відносин, що виникають у процесі міжнародних розрахунків, презентує платіжний баланс країни. Валютно-фінансова систем є необхідним ланцюгом у розвитку міжнародної торгівлі товарами, фінансовими інструментами, рушієм факторів виробництва, яку представлено у вигляді моделі (рис. 1) [7].

Рисунок 1 – Модель міжнародної валютно-фінансової системи

Міжнародний кредит – рух позикового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин, що утворюються між двома або декількома країнами одночасно, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, строковості та платності. Розвиток підприємницької діяльності в Україні потребує додаткових коштів і носить практично односторонній характер, зважаючи на те, що такі кошти потрібні національним суб'єктам підприємництва, а не зарубіжним партнерам.

Другим важливим фінансовим інструментом на євrorинку є єврокредити. Це переважно синдиковані єврокредити, коли позичальник бере їх у створюваний під цей кредит синдикат банків, який очолює провідний банк, що і визначає умови кредиту за участю позичальника. Учасники синдикату визначають, хто яку частину кредиту надає [2].

Специфічною формою міжнародного кредиту є лізинг. Лізингові операції розглядаються як відносно новий вид фінансування, бо вони сприяють наданню фінансової допомоги тим, хто її потребує, а також забезпечують збереження ліквідності, рухливості, балансові переваги і вигоди страхування. Лізинг полягає в тому, що лізингодавець за замовленням лізингодержувача купує необхідні останньому вироби, які передає йому в оренду на раніше узгоджений термін і відповідну плату. В результаті лізингодержувач наприкінці узгодженого строку служби об'єкта лізингової угоди зазвичай набуває його у власність. З економічної точки зору відбувається те саме, що і при покупці в кредит. Лізингоотримувач як кредитор вносить протягом узгодженого терміну внески лізингодавцю, який виступає кредитором, але при цьому зберігає право власності на переданий в оренду об'єкт. Лізингодержувач стає власником взятого у лізинг об'єкта лише після завершення терміну дії договору лізингу [4].

На сучасному етапі все активніше використовуються такі форми міжнародного кредиту, як факторинг та форфейтинг.

Факторинг - це форма фінансування зовнішньоторговельних операцій через купівлю банком чи спеціалізованою факторинговою компанією права вимоги щодо угоди виплат за фінансовими зобов'язаннями за поставлені товари чи надані послуги. Це купівля фінансовою компанією грошових вимог експортера до імпортера та їхню інкасацію. Експортер поступається факторинговій компанії правом отримання платежів від імпортера за поставлені товари. Авансуючи експортера до настання строку розрахунку, факторингова компанія кредитує його.

Формою міжнародного кредиту є і форфейтинг. Це купівля на певний термін на встановлених умовах векселів та інших платіжних і боргових документів, коли в обмін на придбані цінні папери банк виплачує експортеру еквівалент їхньої вартості готівкою з вирахуванням фіксованої облікової ставки, плати за ризик невиконання зобов'язань боржником та разового збору за зобов'язання купити векселі експортера [4].

Під проектним фінансуванням розуміють форму реалізації фінансово-кредитних відносин учасників з приводу організації та здійснення фінансування інвестиційного проекту з використанням різноманітних фінансових інструментів за умови, що джерелами погашення заборгованості виступають генеровані проектом грошові потоки, а забезпеченням боргу виступають активи учасників фінансування [8].

Згідно зі Стратегією партнерства України і Світового банку на 2012–2016 рр. визначено та впроваджено цілі реформування національного фінансового сектору, а саме:

- стабілізація банківського сектору і підвищення його стійкості до фінансових потрясінь на основі проведених зовнішніх аудитів банків; здійснення фінансового планування на випадок виникнення надзвичайних ситуацій для системних банків; посилення мінімальних вимог до капіталу та капітальних резервів, надання підтримки щодо впровадження програми регулювання проблемних банків та ін.;

- сприяння розвитку фінансового посередництва і нарощування кредитування реально сектору на стійкій основі через надання інформації про кредитоспроможність фінансових установ; розроблення нормативно-правової бази та системи контролю для страхових компаній; захист прав споживачів фінансових послуг; розширення умов доступу до довгострокового фінансування на прийнятних умовах для експортоорієнтованих малих і середніх підприємств;

- реалізація системного реформування бізнес-середовища для підтримки і дальшого зростання приватного сектору та залучення нових інвестицій.

Співробітництво між нашою державою і ЄБРР реалізується в рамках ухвалені Стратегії діяльності даної організації в Україні на 2011–2014 рр. Вона передбачає досягнення таких цілей:

- підвищення енергоефективності в усіх секторах економіки України;
- інтеграція України в Європейський енергетичний ринок та зміцнення її енергетичної безпеки;
- розбудова ефективного конкурентного середовища, економічна диверсифікація та включення України до глобальних ланцюгів виробництва і постачання;

– підтримка в реалізації потенціалу нашої держави у харчовій промисловості та сільському господарстві, сприяння в гарантуванні продовольчої безпеки на національному, регіональному та глобальному рівнях;

– модернізація транспортної та житлово-комунальної інфраструктур;

– стабілізації національного фінансового сектору та сприяння розвитку вітчизняного капіталу і підприємництва.

Отже, дані стратегічні напрями та фінансове спрямування інструментів реалізації стратегії дають змогу оцінити та визначити сутність взаємодії країн з кредитно-фінансовими організаціями. Сучасні тенденції міжнародного кредитно-фінансового співробітництва все більше актуалізують роль міжнародних фінансових інституцій, оскільки їхня діяльність вносить елемент урегульованості та стабільності у функціонування світової валютної системи. Міжнародні кредитно-фінансові організації, такі як Міжнародний валютний фонд, Група світового банку, та Європейський банк реконструкції та розвитку є за своєю інституціонально-організаційною природою глобальними організаціями, цільова функція яких - сприяння економічному прогресу в країнах настільки, наскільки це відповідає їх ідеології як представників економічно розвинених країн. Через це глобальна економічна система під визначальним впливом міжнародних фінансових організацій формується як асиметрична, що й проявляється у нерівномірному розподілі виграшу від глобалізації між країнами та її суб'єктами.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Базиліук Я.Б. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями / Я.Б. Базиліук // Фінанси України. – 2015. – № 1. – С. 54–66.
2. Бережна Л.В. Програми міжнародного кредитування в Україні: стан та перспективи розвитку / Л.В.Бережна// Збірник наук. пр. ЧДТУ. – 2016. – № 21 – С. 55–64.
3. Гончар В.Г. Підтримка малих і середніх підприємств України через міжнародне кредитування: вплив на стан економічної безпеки держави / В.Г. Гончар // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; ред.: В.А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 19. – № 2. – С. 54–63.
4. Козіук В.В. Експансія кредиту в системі макрофінансових дисбалансів / В.В. Козіук // Фінанси України. – 2015. – № 1. – С. 54–65.
5. Іваницька О.М. Вплив траншів МВФ на економіку України / [О.М. Іваницька, Г.Ю. Невгад, І.М. Балкова] // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія «Економіка, право, політологія, туризм». – 2016. – № 4. – С. 14–17.
6. Мірошніченко Ю.В. Кредитна залежність української економіки від МВФ / Ю.В. Мірошніченко // Академічний огляд. – 2016. – № 1. – С. 150–156.
7. Петрик О. Фінансові програми МВФ для надання фінансової допомоги країнам/ Петрик О., Батковський В. // Вісник НБУ – 2015. – № 6.
8. Рогач О.І. Класифікація міжнародних фінансових організацій. Міжнародні фінанси: навч. посібник. – К.: Либідь, 2016. – 784 с.

REFERENCES

1. Bazyliuk Ya.B. Spivrobitnytstvo Ukrainy z mizhnarodnyimi finansovymy orhanizatsiiamy / Ya.B. Bazyliuk // Finansy Ukrainy. 2015. # 1. P. 54–66.
2. Berezhna L.V. Prohramy mizhnarodnoho kredyuvannia v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku / L.V.Berezhna// Zbirnyk nauk. pr. ChDTU. 2016. # 21. P. 55–64.
3. Honchar V.H. Pidtrymka malykh i sereidnykh pidpriumstv Ukrainy cherez mizhnarodne kredyuvannia: vplyv na stan ekonomichnoi bezpeky derzhavy / V.H. Honchar // Ekonomichnyi analiz: zb. nauk. prats / Ternopil'skyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet; red.: V.A. Derii (holov. red.) ta in. – Ternopil: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu «Ekonomichna dumka», 2015. Tom 19. # 2. P. 54–63.
4. Koziuk V.V. Ekspansiiia kredytu v systemi makrofinansovykh dysbalansiv / V.V. Koziuk // Finansy Ukrainy. 2015. # 1. P. 54–65.
5. Ivanytska O.M. Vplyv transhiv MVF na ekonomiku Ukrainy / [O.M. Ivanytska, H.Yu. Nevhad, I.M. Balkova] // Naukovyi visnyk Instytutu mizhnarodnykh vidnosyn NAU. Seriiia «Ekonomika, pravo, politolohiia, turyzm». 2016. # 4. P. 14–17.
6. Miroshnychenko Yu.V. Kredytна zalezhnist ukraïnskoi ekonomiky vid MVF / Yu.V. Miroshnychenko // Akademichnyi ohliad. 2016. – # 1. P. 150–156.
7. Petryk O. Finansovi prohramy MVF dlia nadannia finansovoi dopomohy krainam/ Petryk O., Batkovskiy V. // Visnyk NBU. 2015. # 6.

8. Rohach O.I. Klasyfikatsiia mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsii. Mizhnarodni finansy: navch. posibnyk. K.: Lybid, 2016. 784 p.

РЕФЕРАТ

Заплітна Т.В. Стратегії та особливості діяльності міжнародних кредитно-фінансових організацій в Україні / Т.В. Заплітна, Д.І. Кудінова // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2018. – Вип. 6.

В статі розглянуто основні види міжнародних кредитно-фінансових організацій та проаналізовано основні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями (МФО), такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Чорноморський банк торгівлі та розвитку. Також розглянуті інструменти за рахунок яких можна проаналізувати ефективність співпраці між МФО та Україною.

Об'єкт дослідження – економічні відносини України з міжнародними кредитно – фінансовими організаціями.

Мета роботи – дослідження основних особливостей діяльності міжнародних кредитно-фінансових організацій в Україні.

В даній роботі були застосовані методи наукового аналізу і синтезу, порівняння, збору і обробки інформації.

Модернізація міжнародних економічних відносин України на сьогоднішній день відчуває вплив міжнародних фінансово-економічних організацій представлених у якості донорів національної економіки. З метою підвищення ефективності співпраці з міжнародними кредитно-фінансовими інституціями потрібно: розробити стратегію співпраці України з міжнародними інститутами, удосконалити механізми управління державним боргом, сприяти законодавчому формуванню бюджету розвитку та створенню українського банку реконструкції та розвитку, як фінансового інструмента реалізації політики економічного зростання на основі конкурсного кредитування інвестиційних проектів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ (МФО), МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, СТРАТЕГІЇ СПІВПРАЦІ ТА РОЗВИТКУ, МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД, МІЖНАРОДНИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК, КРЕДИТУВАННЯ, ЗОВНІШНІЙ БОРГ.

ABSTRACT

Zaplitna T.V., Kudinova D.I. Strategies and peculiarities of the activity of international credit and financial organizations in Ukraine. Economics and management on transport. Kyiv. National Transport University. 2018. Vol. 6.

The article examines the main types of international financial institutions and analyzes the main directions of Ukraine's cooperation with international financial organizations (IFIs), such as the World Bank, the International Monetary Fund, the International Bank for Reconstruction and Development, the European Bank for Reconstruction and Development, the European Investment Bank, the Black Sea Bank for Trade and Development. Also reviewed are tools for analyzing the effectiveness of cooperation between IFIs and Ukraine.

The object of the study is the economic relations of Ukraine with international credit and financial organizations.

The purpose of the work is to study the main features of international credit and financial organizations in Ukraine.

In this work, methods of scientific analysis and synthesis, comparison, collection and processing of information were applied.

The modernization of international economic relations of Ukraine today has the influence of international financial and economic organizations represented as donors of the national economy. In order to increase the efficiency of cooperation with international financial institutions, it is necessary to: develop a strategy of cooperation between Ukraine and international institutions, improve mechanisms for managing public debt, promote legislative development of the development budget, and create a Ukrainian bank for reconstruction and development as a financial instrument for implementing economic growth policy based on a competitive lending to investment projects.

KEYWORDS: INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS, INTERNATIONAL COOPERATION, STRATEGY COOPERATION AND DEVELOPMENT, THE INTERNATIONAL MONETARY FUND, THE INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT, THE EUROPEAN INVESTMENT BANK LOANS, EXTERNAL DEBT.

РЕФЕРАТ

Заплитна Т.В. Стратегии и особенности деятельности международных кредитно-финансовых организаций в Украине / Т.В. Заплитна, Д.И. Кудинова // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2018. – Вып. 6.

В статье рассмотрены основные виды международных кредитно-финансовых организаций и проанализированы основные направления сотрудничества Украины с международными финансовыми организациями (МФО), такими как Всемирный банк, Международный валютный фонд, Международный банк реконструкции и развития, Европейский банк реконструкции и развития, Европейский инвестиционный банк, Черноморский банк торговли и развития. Также рассмотрены инструменты за счет которых можно проанализировать эффективность сотрудничества между МФО и Украины.

Объект исследования – экономические отношения Украины с международными кредитно-финансовыми организациями.

Цель работы – исследование основных особенностей деятельности международных кредитно-финансовых организаций в Украине.

В данной работе были применены методы научного анализа и синтеза, сравнения, сбора и обработки информации.

Модернизация международных экономических отношений Украины на сегодняшний день испытывает влияние международных финансово-экономических организаций представленных в качестве доноров национальной экономики. С целью повышения эффективности сотрудничества с международными кредитно-финансовыми институтами нужно: разработать стратегию сотрудничества Украины с международными институтами, усовершенствовать механизмы управления государственным долгом, способствовать законодательному формированию бюджета развития и созданию украинского банка реконструкции и развития, как финансового инструмента реализации политики экономического роста на основе конкурсного кредитования инвестиционных проектов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФИНАНСОВЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ (МФО), МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО, СТРАТЕГИИ СОТРУДНИЧЕСТВА И РАЗВИТИЯ, МЕЖДУНАРОДНЫЙ ВАЛЮТНЫЙ ФОНД, МЕЖДУНАРОДНЫЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦИИ И РАЗВИТИЯ, ЕВРОПЕЙСКИЙ ИНВЕСТИЦИОННЫЙ БАНК, КРЕДИТОВАНИЕ, ВНЕШНИЙ ДОЛГ.

АВТОРИ:

Заплітна Т.В., кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри економіки, e-mail: ztv2000ztv@gmail.com, тел. +380673581825, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 314.

Кудинова Д.І., Національний транспортний університет, студентка, e-mail: d.kudinova2012@yandex.ua, тел. +380993120536, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1.

AUTHOR:

Zaplitna T.V., Ph.D., associate professor, National Transport University, associate professor, department of Economics, e-mail: ztv2000ztv@gmail.com, tel. +380673581825, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 314.

Kudinova D.I., National Transport University, student, e-mail: d.kudinova2012@yandex.ua, tel. +380993120536, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1.

АВТОРЫ:

Заплитна Т.В., кандидат экономических наук, доцент, Национальный транспортный университет, доцент кафедры экономики, e-mail: ztv2000ztv@gmail.com, тел. +380673581825, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 314.

Кудинова Д.И., Национальный транспортный университет, студентка, e-mail: d.kudinova2012@yandex.ua, тел. +380993120536, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри «Економіка», Київ, Україна.

Малий І.Й., доктор економічних наук, професор, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, професор кафедри макроекономіки та державного управління, Київ, Україна.

REVIEWER:

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Transport University, professor, department of Economics, Kyiv, Ukraine.

Malyi I.Y., Ph.D., Economics (Dr.), professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, professor, department of Macroeconomics and Public Administration, Kyiv, Ukraine.